

Linköpings kommun
utbildningsforvaltningen@linkoping.se

2017-12-13

Dnr 400-2016:6995

Rektor för SFI Astar
Per H Pettersson
Per.H.Pettersson@linkoping.se

Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av undervisningen i
svenska för invandrare som drivs i regi
av Astar med
Linköpings kommun som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisningen i svenska för invandrare. Syftet är att bedöma i vilken utsträckning vuxenutbildningen i svenska för invandrare främjar elevers möjligheter att få lära sig och utveckla ett funktionellt andra språk som grund för kommunikation och aktivt deltagande i vardags-, samhälls- och arbetsliv och för vidare studier.

De övergripande frågeställningarna är:

- 1) I vilken utsträckning främjar undervisningens arbetsätt och arbetsformer elevernas språkutveckling i enlighet med deras behov, förutsättningar och mål?*
- 2) I vilken utsträckning stimulerar undervisningens innehåll elevernas möjligheter att utveckla en allsidig språkförmåga som är relevant för elevens vardags-, samhälls- och arbetsliv och vidare studier?*
- 3) Vilka tänkbara förklaringar finns till att undervisningen i olika utsträckning främjar elevens allsidiga språkförmåga?*

Frågeställning 1 och 2 ska besvaras inom ramen för varje enskilt granskningsbeslut på verksamhetsnivå samt på övergripande nivå inom ramen för en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Frågeställning 3 ska besvaras i den övergripande kvalitetsgranskningsrapporten.

Granskningen genomförs i 15 utvalda verksamheter där fokus ligger på C- och D-kurser inom ramen för studievägarna 2 och 3. I urvalet ingår såväl verksamheter som kommunerna bedriver i egen regi liksom verksamheter som bedrivs av extern anordnare via entreprenadavtal med kommunerna. SFI på Astar med Linköpings kommun som huvudman ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte SFI på Astar den 24–25 oktober, 2017. Besöket genomfördes av utredarna Anna-Karin Lundström och Britta Seeger. I samband med besöket gjordes intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektionsobservationer.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till det utvecklingsområde som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i svenska för invandrare vid Astar med Linköpings kommun som huvudman ger eleverna som grupp möjlighet att möta en variation av arbetssätt och arbetsformer som kan stödja språkutvecklingen. Eleverna ges möjlighet att arbeta såväl i helklass som i mindre grupper samt parvis och enskilt. De arbetsuppgifter eleverna arbetar med innebär att de ges möjlighet att samarbeta med varandra samt utföra uppgifter som kräver ett visst mått av utforskande.

Vidare bedömer Skolinspektionen att undervisningens innehåll stimulerar elevernas möjligheter att utveckla en allsidig språkförmåga som är relevant för deras vardags- och samhällsliv samt för vidare studier och arbetsliv. Undervisningen är upplagd efter olika teman och det aktuella temat vid granskningsbesöket var praktik och arbete. Exempel på andra teman är familj, jämställdhet och demokrati. Vidare får eleverna kontakt med högre studier genom bland annat studiebesök till universitetet och en "minimässa" där eleverna får information om olika skolformer och utbildningsvägar från bland andra vägledare från universitetet. Eleverna får öva ord och begrepp, relevanta för de olika områdena, genom att lyssna, läsa, skriva samt exempelvis öva på olika dialoger.

Skolinspektionens granskning visar också att det finns delar som kan utvecklas ytterligare. De identifierade utvecklingsområdena beskrivs mer ingående nedan.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- Lärarna behöver utveckla undervisningens arbetssätt och innehåll så att undervisningen i högre utsträckning möter enskilda elevers behov, förutsättningar och mål.

Skolinspektionen bedömer att lärarnas arbete med att anpassa undervisningens arbetssätt och innehåll efter enskilda elevers behov, förutsättningar och mål kan stärkas. Det förekommer att elever efterfrågar mer av vissa arbetssätt i undervisningen samt delvis andra sätt för inläring än de som erbjuds. Detta framkommer i elevintervjuer. Några av eleverna efterfrågar exempelvis mer arbete med grammatik samt fler läxor och prov. Andra elever efterfrågar mer talövning, till exempel genom att arbeta tillsammans och redovisa för varandra.

Andra exempel som framkommer är en önskan om att få fler möjligheter att ta del av svensk kultur samt att ha tillgång till läsplattor i undervisningen. Observationer visar också att anpassningen av undervisningen kan stärkas ytterligare. Lärarna stödjer aktivt eleverna i de arbetsuppgifter som genomförs; bland annat genom stöd av uttal och ordval i samtal om texter de läst eller när det gäller att producera skriftliga svar på frågor. Däremot är elevernas möjligheter att utifrån sina förutsättningar utveckla ett resonemang eller att problematisera kring en uppgift mer begränsade. Att undervisningen skulle kunna individualiseras ytterligare bekräftas i intervju med lärare. De uppger avsaknad av tid i förhållande till elevgruppernas storlek som en orsak till att de inte lyckats helt med individualiseringen av undervisningen. Lärarna menar också att de skulle behöva följa upp varje elevs utveckling oftare än vad som sker i dagsläget för att ytterligare kunna anpassa undervisningens arbetssätt och innehåll till elevernas individuella behov.

Inom svenska för invandrare finns en mångfald av behov, förutsättningar och mål bland eleverna. Det är viktigt att alla lärare känner till elevernas individuella behov, förutsättningar och utbildningsmål så att de kan möta denna mångfald när de planerar och genomför undervisningen. Det är också viktigt att läraren i samverkan med eleven beaktar elevens studiegång ur olika perspektiv. Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt av intervjuer med ledningen för utbildningen framgår att ett fokusområde för verksamheten under 2016 har varit att stärka lärarnas förutsättningar att möta elevers olika behov. Bland annat har ledningen för utbildningen, med hjälp av en nytillsatt pedagogisk samordnare, tagit fram stöddokument till lärarna, sökt medel från SPSM, initierat ett program för lärarna att auskultera hos varandra. Det finns även en långt framskriden plan på digitalisering där det digitala läromedlet tillsammans med digitala verktyg till eleverna är tänkt att skapa fler möjligheter till anpassningar i undervisning och för lärande. Verksamheten har således goda förutsättningar att utveckla denna del av undervisningen ytterligare.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 maj, 2017 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2016:6995) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Beslutsfattare

Britta Seeger
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/svenska-for-invandrare/>

Bilaga 1 Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Bilaga 2 Författningshänvisningar

Bakgrundsuppgifter om verksamheten

I Linköpings kommun bedrivs svenska för invandrare dels i egen regi och dels av utbildningsanordnare Astar. Vid tidpunkten för granskningen studerade 378 elever C- och D- kurs i svenska för invandrare på studieväg 2 och 3 i verksamheten bedriven av den externa anordnaren. Undervisningen bedrivs av 14 pedagoger varav 6 är behöriga att undervisa i svenska för invandrare. Utbildningen på kurs C- och D organiseras utifrån vilken studieväg eleverna hör till. Det finns för närvarande fyra C-grupper på studieväg 2 och på studieväg 3 finns det fem grupper. Vidare finns på D-nivå tre grupper på studieväg 2 och två grupper på studieväg 3.

Inom C- och D-kurserna finns drygt 63 modersmål representerade.

Ansvarig rektor är anställd av Linköpings kommun.

Författningshänvisningar

Arbetsätt och arbetsformer

Skollagen

20 kap. Kommunal vuxenutbildning

8 § 1 st Hemkommunen ansvarar för att det upprättas en individuell studieplan för varje elev. Planen ska innehålla uppgifter om den enskildes utbildningsmål och planerad omfattning av studierna.

Läroplan för vuxenutbildningen

Vuxenutbildningens uppdrag

Vuxenutbildningens målgrupp är heterogen och eleverna är individer med mycket olika förutsättningar. Även elevernas mål med utbildningen kan variera kraftigt. Utbildningen måste därför anpassas utifrån individens behov och förutsättningar och den kan variera både till längd och till innehåll. Vuxenutbildningen ska alltid möta varje elev utifrån hans eller hennes behov och förutsättningar.

Förståelse och medmänsklighet

Ingen ska inom vuxenutbildningen utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas.

Riktlinjer

Läraren ska

- *utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,*
  - *i undervisningen skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,*
  - *tydliggöra vilka vetenskapliga grunder, värderingar och perspektiv som kunskaperna vilar på och vägleda eleverna så att de kan ta ställning till hur kunskaper kan användas,*
  - *se till att undervisningen till innehåll och utformning präglas av ett jämställdhetsperspektiv,*
  - *stimulera, handleda och stödja eleven,*
- [...]*

Kursplan för utbildning i svenska för invandrare

Utbildningens syfte

Utbildningen ska rikta sig till personer som har olika erfarenheter, livssituation, kunskaper och studiemål. Utbildningen ska planeras och utformas tillsammans med eleven och anpassas till

elevens intressen, erfarenheter, allsidiga kunskaper och långsiktiga mål. Utbildningen ska, med utgångspunkt från individens behov, kunna kombineras med förvärvsarbete eller andra aktiviteter, t.ex. arbetslivsorientering, validering, praktik eller annan utbildning. Den måste därför utformas så flexibelt när det gäller tid, plats, innehåll och arbetsformer att det är möjligt för eleven att delta i undervisningen.

Utbildningens mål och karaktär

Inom sfi ska eleven utveckla sin kompetens att använda olika digitala verktyg och hjälpmedel för information, kommunikation och lärande. Det vidgade textbegreppet är av stor vikt inom sfi. Att tillägna sig och bearbeta texter behöver inte alltid innebära läsning utan även avlyssning, bild- och filmstudium.

Innehåll i undervisningen

Skollagen

20 kap. Kommunal vuxenutbildning

4 § 3 st Utbildning i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen får ske på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar.

Läroplan för vuxenutbildningen

Vuxenutbildningens uppdrag

Vuxenutbildningen ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier. Vuxenutbildningen ska förmedla sådana kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

Grundläggande värden

Utbildningen ska [...] gestalta människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor.

Kunskaper och kompetens

Vuxenutbildningen ska ge eleverna möjligheter att få överblick och sammanhang. Eleverna ska få möjlighet att reflektera över sina erfarenheter och tillämpa sina kunskaper. Vad utbildningen ska leda till finns även uttryckt i EU:s nyckelkompetenser för livslångt lärande, där kompetenser uttrycks som en kombination av kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som en individ kan behöva för att kunna nyttja sin fulla potential och aktivt delta i samhälls- och arbetsliv.

Kursplan för utbildning i svenska för invandrare

Utbildningens syfte

Kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare är en kvalificerad språkutbildning som syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. En elev med ett an-

nat modersmål än svenska ska inom utbildningen få lära sig och utveckla ett funktionellt andra-språk. Utbildningen ska ge språkliga redskap för kommunikation och aktivt deltagande i vardags-, samhälls- och arbetsliv.

Utbildningens mål och karaktär

Utbildningen inom sfi karaktäriseras av att eleven utvecklar en kommunikativ språkförmåga. Detta innebär att kunna kommunicera, såväl muntligt som skriftligt, utifrån sina behov. Eleven måste få kunskaper och färdigheter av olika slag för att kunna göra relevanta språkliga val i förhållande till den aktuella kommunikativa situationen. Den kommunikativa språkförmågan innefattar olika kompetenser som samverkar och kompletterar varandra. [...] Eleven ska också utveckla sin interkulturella kompetens genom att reflektera över egna kulturella erfarenheter och jämföra dem med företeelser i vardags-, samhälls- och arbetsliv i Sverige.

Bedömning

Kunskapskraven är formulerade utifrån fem aspekter: hörförståelse, läsförståelse, muntlig interaktion, muntlig produktion och skriftlig färdighet. Kraven ska inte bedömas fristående från varandra utan läraren måste göra en helhetsbedömning av elevens språkliga förmåga och utgå från vad eleven faktiskt klarar av språkligt. Den språkliga korrektheten ska relateras till den innehållsliga och språkliga komplexiteten.